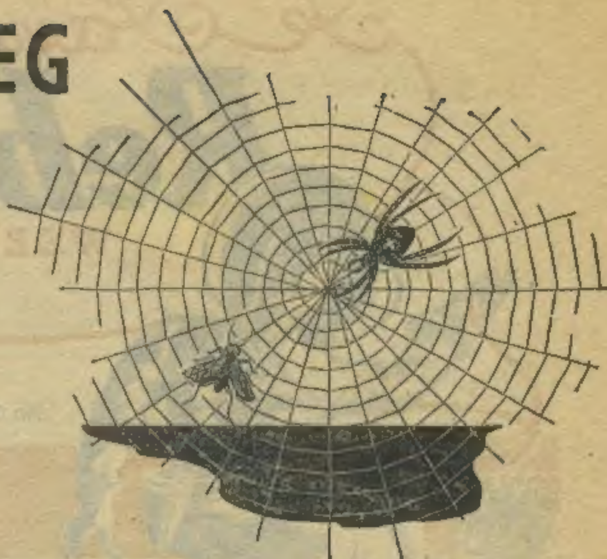
de Panorama
Rebellenclub
WEEKBLAD VOOR DE JEUGD

DERDE JAARGANG
No 36 — 5 SEPTEMBER 1952

Alleen voor abonné's van PANORAMA 5 ct.

DE SPIN EN DE VLIEG

In de hoek van een kamer, bijna tegen het plafond aan, was een spin bezig haar web te maken. Bedrijvig liep ze van de ene kant van het weefsel naar de andere en ijverig spon ze draad na draad. Ze was bijna klaar met haar werk. Nog vier draden, nog drie, twee.... De spin zuchtte opgelucht; hè, hè, het was eindelijk gebeurd.

Ze wandelde naar het midden van haar web om wat uit te rusten van de inspanning en ook om daar af te wachten of er een prooi in het web wilde komen. Ze was er warempel moe van geworden. De spin ging op haar gemak zitten en soesde weg. Ze was haast in slaap gevallen, maar plotseling werd ze opgeschrikt door het gezoem van een vlieg, die door het open raam de kamer was binnengevlogen. De vlieg vloog enkele keren de kamer rond en zette zich daarna neer op de koperen lamp, die aan het plafond hing. Even later sloeg zij echter haar vleugeltjes al weer uit en dartelde opnieuw door het vertrek. Overal, waar de vlieg ging, volgde de spin aandachtig haar bewegingen. Zij hoopte, dat het insect straks in de buurt van haar web zou komen en er dan tegenaan zou vliegen. Wanneer dit gebeurde, was het diertje onherroepelijk verloren, want het kleverige web zou het gevangen houden en de spin zou het inspinnen om het later te verslinden.

Maar dat, waarop de spin hoopte, gebeurde niet. Wel vloog de vlieg telkens dicht langs het web, maar er niet tegen aan.

Ik moet wat verzinnen om haar in mijn web te lokken, dacht de spin, want zo dadelijk heeft ze er genoeg van om in deze kamer rond te vliegen en dan verdwijnt ze weer uit het venster en dat zou jammer zijn. Het is juist zo'n goede buit.

De spin verzonk in gepeins en na een poosje had zij een plan bedacht. „Het moet gelukken, dat kan niet anders," mompelde ze zachtjes voor zich heen.

Toen nu de vlieg weer op de koperen lamp ging zitten, riep de spin haar toe, zo vriendelijk als ze maar kon: „Goededag, hoe gaat het met u?" De vlieg wilde antwoorden, maar voordat ze een woord had kunnen zeggen, vervolgde de laatste: „Ik zit al een heel poosje naar u te kijken. Ik wou, dat ik ook kon vliegen, net als u. Wat moet dat heerlijk zijn. U kunt overal heengaan, want vliegen gaat zo veel vlugger dan lopen. U heeft zeker al wel veel gezien, hè?"

„Ja, dat gaat wel," zei de vlieg bescheiden.

„Ik zeg, u heeft zeker al wel veel gezien?" herhaalde de spin.

„Ja, dat gaat wel," zei de vlieg weer.

„Wat zegt u?" vroeg de spin.

„Dat gaat wel," zei de vlieg nu luider.

„Ik kan u niet verstaan, hoor," sprak de spin. „U moet weten, ik ben een beetje doof. Komt u een beetje dichterbij, dan kan ik u misschien beter verstaan."

„Dat is goed," zei de vlieg en ze vloog op de muur, vlak bij het spinneweb.

De spin nam alweer het woord en zei op zoetsappige toon: „Ik vroeg zoëven of u veel heeft gezien, maar ik kon niet verstaan, wat u zei. Maar ik denk wel, dat u veel heeft meegemaakt. Hè toe, vertel er eens wat over. Ik ben altijd alleen en ik heb nog nooit wat gezien. Ik zou zo graag ook veel van de wereld willen zien." En zuchtend liet ze er op volgen: „Maar ja, ik kan nu eenmaal niet vliegen en bovendien loop ik slecht. Ik heb altijd pijn in mijn poten. Daarom voel ik me dikwijls zo eenzaam en dan wil je wel eens graag praten."

„Nou ja," sprak de vlieg, die werkelijk medelijden kreeg met de verleidster, „ik wil u wel iets vertellen over wat ik allemaal heb gezien. Zal ik u eens wat vertellen over een lange reis, die ik...., ?"

„Wat zegt u?" viel de spin haar vragend in de rede.

„Ik vroeg of ik u...."

„Wat?" was weer de vraag van de spin en ze hernam: „O, neem het mij alstublieft niet kwalijk, maar ik kan heus niet verstaan, wat u zegt. Ik geloof, dat ik met de dag slechter ga horen. U moet beslist nog wat dichterbij komen, want anders hoor ik niets van wat u vertelt." En haastig voegde ze er aan toe: „Kom gerust maar op mijn web zitten, daar geef ik niets om, hoor en dan kan ik u zeker verstaan."

De vlieg, die de kwade bedoelingen van de spin niet doorzag, vloog op en zette zich neer op het web. Nauwelijks was zij daar of de spin, die tot nu toe rustig had zitten praten, kwam in actie. Snel kwam zij op de vlieg toe en voordat deze wist, wat er gebeurde, voelde zij hoe een sterke draad om haar vleugels werd gespannen en daarna een om haar lijf, haar kop en haar poten. Na een ogenblik was ze helemaal ingesponnen en kon ze zich haast niet meer bewegen.

„Ja," zei nu de spin met een spottende lach, „je dacht, dat ik doof was, hè, en dat ik niet goed kon lopen. Nou, daar was niets van waar, hoor, dat heb je wel gezien. Ik loop sneller dan jij en ik hoor ook beter. Je hoeft mij ook niets te vertellen over wat je gezien hebt. Ik weet zeker, dat ik meer heb gezien. Ha, ha, ik wou je alleen maar hier hebben en je was nog zo dom om het te doen ook. Ja, dat ben je, dom, heel erg dom."

„Gemene . . . . !"

De spin viel de vlieg spottend in de rede met: „Als ik jou was, zou ik maar niet zo'n drukte hebben, want je bent in mijn macht en ik kan met je doen wat ik wil. Ik heb nu nog geen honger, maar als ik dat wel heb, dan eet ik je rustig op, dat weet je wel, hè?"

De vlieg begreep, dat zij verloren was en besloot om maar niets meer tegen de spin te zeggen en gelaten haar lot af te wachten.

Eensklaps werd de deur van de kamer geopend en een jonge vrouw trad binnen. Ze liep regelrecht op de boekenkast toe, zocht er een boek uit en ging in een gemakkelijke stoel zitten lezen. Zonder veel belangstelling keek de vlieg naar de vrouw, maar plotseling kreeg ze een idee. Ze besefte, dat de komst van de vrouw haar enige kans op redding betekende.

„Zeg," zei ze tegen de spin, „ik weet heel goed, dat je mij in je macht hebt en dat je me straks doodmaakt."

„O, als je dat maar begrijpt," bromde de spin kwaadaardig. Ze zat weer in het midden van haar web en verheugde zich over de goede vangst, die zij op zo'n listige wijze in handen had gekregen.

„Ja, ja, dat begrijp ik heel goed," haastte de vlieg zich te zeggen en ze vervolgde: „maar voordat ik moet sterven, heb ik nog één wens en ik hoop, dat jij die wens vervullen zal."

„En dat is?" vroeg de spin.

„Dat je de draden, die over mijn vleugels zijn gespannen, een ogenblik losmaakt, want ik verga van pijn. Doe het alsjeblieft."

Eerst voelde de spin er niets voor, maar omdat de vlieg bleef aanhouden, zei ze, nadat ze een ogenblik had nagedacht: „Nou ja, dat kan ik wel even voor je doen. Je zit toch verder goed genoeg vast, zodat je niet weg kunt," en zij begon enkele draden los te maken. Na een ogenblikje waren de vleugels van de vlieg vrij en kon deze ze weer bewegen.

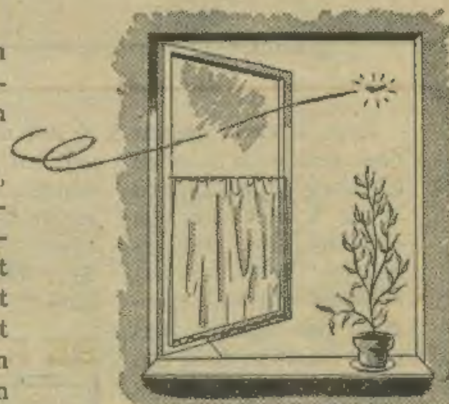
„Aai, ze zijn helemaal stijf geworden. Ik zal ze even heen en weer bewegen, dat mag wel, hè?" vroeg de vlieg vriendelijk.

De spin bromde ter goedkeuring.

Met razende snelheid, zo snel als ze het in haar leven nog nooit had gedaan, liet nu de vlieg haar vleugels bewegen. Het trillen maakte een brommend en zoemend geluid, dat al dadelijk de aandacht trok van de lezende vrouw. Ze keek de kamer rond en ontdekte in de hoek het spinneweb.

„Ajakkes, een spin!" riep ze uit en vluchtte weg, doch even later was ze al weer terug, gewapend met een stoffer. Ze zette een stoel in de hoek, klom er op en vernielde met één zwaai van de stoffer het gehele web. De spin zelf belandde op de muur en liep wat ze lopen kon om zich in veiligheid te brengen. In een ogenblik was ze bij het raam en vluchtte weg zonder om te zien.

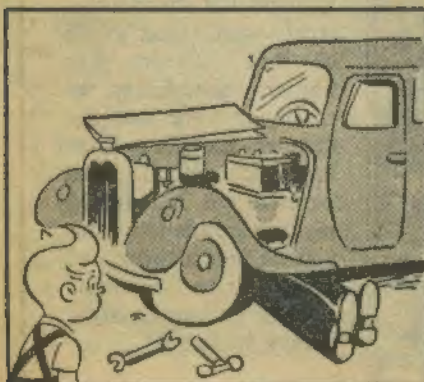
Door de vernieling van het web

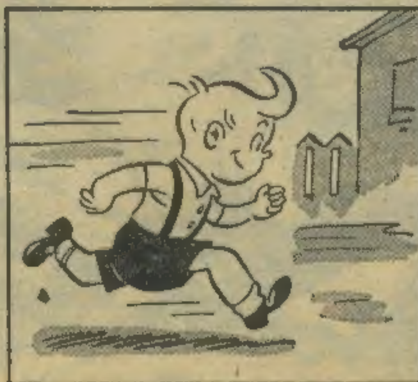

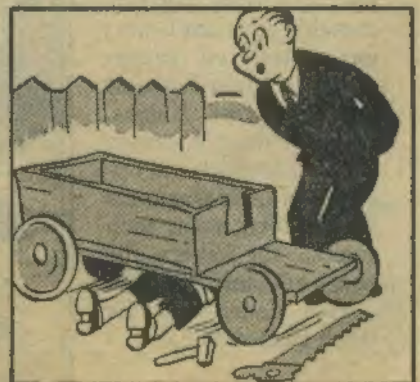
had ook de vlieg haar vrijheid herkregen en luid zoemend van blijdschap vloog zij het venster uit, het vrolijke zonlicht tegemoet.

A. v. Vlaardingen

UIT DE LUIERJAREN VAN SJORS

Schoolziek

„Moeder," zegt Jan op een morgen,
„Ik kan niet naar school vandaag.
Ik ben vast niet goed in orde,
'k Heb zo'n pijn, hier, in mijn maag."

„Is het werkelijk?" zegt moeder,
„Dan blijf je natuurlijk thuis."
Maar terwijl ze Jantje instopt
Denkt ze stil: dat is niet pluis.

Dit is nu de vierde keer al,
Dat hij steunt en klaagt van pijn.
Maar ik weet het heus wel beter,
Jan wil weer eens schoolziek zijn!

Als het dan ook negen uur is,
Springt Jan vrolijk uit zijn bed.
Eensklaps is de pijn verdwenen
En hij maakt de grootste pret.

Maar om elf uur in de morgen
Wordt er lang en hard gebeld.
En daar stapt de dokter binnen.
Dát heeft moeder niet verteld!

„Zo, mijn jongen," zegt de dokter,
„Wat moet ik nu van je zien?
Gauw! Jij hoort in bed te liggen
Zeker wel een dag of tien.

Want een jongen, die maar telkens
Heel hard ziek is voor de p r e t,
Mag niet zomaar wat gaan spelen,
Die blijft stilletjes in bed."

't Schaamrood komt Jan op de kaken,
Want hij voelt zich o zo klein.
En hij zou wel heel graag willen,
Dat hij nu op school kon zijn.

Wat er daarna nog gebeurde?
't Is te veel, dat ik 't vertel.
Maar ons Jantje ooit nog schoolziek?
Nee! — Dát weet ik stellig wel.

A. van Vlaardingen.

Leerrijke Lessen

DE ADELAAR EN HET KONIJN

Een trotse adelaar dook eens naar beneden en sloeg zijn klauwen in de tere vacht van een konijntje. Dat gebeurde dicht bij het hol van een kleine kever. Het konijn was machteloos en de kever, die de smekende blik van het konijntje zag, vroeg de adelaar het dier ongemoeid te laten, omdat het konijn zijn vriendje was.

De adelaar was een trots beest en sloeg met zijn poot naar de kever. Toen vloog hij met het konijn naar zijn nest. Dat liet de kever niet op zich zitten. Hij verzamelde een paar broers en zusters en samen vlogen ze naar het nest van de adelaar. Helaas, toen ze daar kwamen was het konijntje al opgepeuzeld. Er was niets aan te doen, maar toch zouden de kevers die boze adelaar straffen.

Wat deden ze? Er lagen twee mooie eieren in het nest van de vogel en de kevers begonnen die eieren stevig te bewerken, zodat zij ze weldra stuk hadden. Daar gingen de kindertjes van de adelaar. O, wat was hij woedend, toen hij terugkwam en zag wat er met de eieren was gebeurd. Hij keek uit naar een vijand, maar zag natuurlijk de kevers niet. Want die hadden zich verstopt.

Heel lang nadien kwamen er nieuwe eieren in het adelaarsnest en de adelaar keek scherp uit. Maar hij moest toch nu en dan weg om voedsel te zoeken. En daar maakten de wraaklustige kevers weer gebruik van. Weer werden de eieren vernietigd.

„Wij hebben dat arme konijntje gewroken," zeiden de kevers. „De adelaar heeft zijn straf gehad en zo moge het iedereen vergaan die anderen kwaad doet."

Het kan lang duren voordat het kwaad zijn straf vindt, maar vroeg of laat gebeurt dat immers toch. Laten we er liever voor zorgen, dat we niets op onze kerfstok hebben. Dan kunnen we het hoofd rechtop houden en hoeven we niet altijd zacht in onszelf te fluisteren: „Wanneer zou de straf komen en hoe?"

ONZE WONDERE WERELD

TOCHT OVER DE ALPEN

TOT WELKE INSPANNINGEN IEMAND MET EEN BEWUST DOEL VOOR OGEN IN STAAT IS, BLIJKT WEL UIT DE BEROEMDE TOCHT VAN HANNIBAL OVER IJS EN SNEEUW. HIJ HAD EEN WIL EN HIJ VOND EEN WEG.

HANNIBAL, AARTS VIJAND DER ROMEINEN, WAS UIT CARTHAGO GEVLUCHT NAAR HET HOF VAN ANTIOCHUS, KONING VAN SYRIË.

TOEN HIJ HOORDE DAT HIJ AAN DE ROMEINEN MOEST WORDEN UITGELEVERD, VLUCHTTE HIJ ECHTER NAAR SPANJE, NAAR ZIJN BROER HASDRUBAL.

HIJ LIET AAN HEM DE BEWAKING VAN SPANJE OVER EN GING WELDRA OP REIS MET 60.000 SOLDATEN EN EEN AANTAL OLIFANTEN.
HIJ BRACHT ZIJN LEGER OVER DE PYRENEEËN, TROK OVER DE RHÔNE EN KWAM AAN DE ALPEN DIE ZIJN WEG NAAR ITALIË VERSPERDEN.

ZONDER AARZELEN TROK HET LEGER DE MET SNEEUW BEDEKTE PASSEN BINNEN.

PADEN EN ROTSEN WAREN ZO GLIBBERIG DAT MENSEN EN DIEREN IN DE DIEPTE STORTTEN, MAAR TENSLOTTE BEREIKTE HANNIBAL DE PO-VLAKTE EN ZAG HIJ HET DOEL VAN ZIJN TOCHT, ITALIË EN HET HUIS ZIJNER VIJANDEN, BREED EN OPEN VOOR ZICH LIGGEN.

DE WILDE BERGBEWONERS LIETEN SOMS LAWINES VAN STENEN EN BLOKKEN OP DE MANNEN EN DIEREN NEERDONDEREN.

Gierzwaluwen en Geitenmelkers

Gierzwaluwen.

Tot de vogels, die tot midden in de grote steden hun jongen grootbrengen, behoren, naast de mussen en de spreeuwen, ook de gierzwaluwen. Deze drie soorten hebben namelijk ontdekt, dat ze onder de dakpannen een warm en veilig tehuis kunnen vinden. Ook kauwtjes en houtduiven nestelen in de stad. De kauwtjes in schoorstenen, of, evenals een enkele torenvalk, in kerktorens of op andere grote gebouwen, en de houtduiven plaatsen hun luchtig bouwsel in de hoge bomen langs de gracht.

Als je er op bedacht bent, kan de gierzwaluw je niet ontgaan. Het is een zwarte vogel, iets groter dan de boerenzwaluw, met lange, sikkelvormige vleugels, korte, brede kop en een lange, smalle staart.

Hij doet zijn naam alle eer aan, want hij giert door de lucht als een afgeschoten projectiel. Het is een van onze snelste vogels.

Evenals de echte zwaluwen jagen ze vliegend op insecten. Ze gaan echter veel hoger. Maar zo zachtmoedig als de zwaluwtjes zijn ze niet. Als ze in het midden van April uit het zuiden terugkeren, zijn de geharde mussen en spreeuwen, die 's winters hier blijven, al druk aan het nestelen. Heeft nu zo'n gierzwaluw zijn oog laten vallen op een nestplaats, die al door een mus of een spreeuw bezet is, dan jaagt hij hem er zonder pardon uit en brengt er zelf zijn twee of drie jongen in groot. De nesten, die ze zelf bouwen, zijn veel slordiger dan die van mus of spreeuw en worden, behalve onder de pannen, een enkele keer in nestkastjes aangetroffen.

De gierzwaluw kan slecht lopen. Zijn rusthouding is tegen de muur geleund, waarbij zijn tenen, die alle vier naar voren gericht zijn, hem goede diensten bewijzen.

Het geluid, dat de gierzwaluw voorbrengt, is een schril, weinig aangenaam gekrijs, dat ongeveer klinkt als „srrrie". Vooral op mooie zomeravonden zijn ze druk in de weer. Een buitengewoon eigenaardig verschijnsel doet zich dan voor. Onder een luid gekrijs achtervolgen de mannetjes de vrouwtjes en

Nachtzwaluw.

trachten ze in het nest te jagen. Een geweldige snelheid ontwikkelen ze bij die jacht, ze schijnen soms om hun as te draaien. Het gebeurt vaak, dat zo'n horde krijsende vogels door de stille straat komt gieren. Als dan eindelijk de wijfjes binnen zijn, verzamelen de mannetjes zich en zwieren langzaam hoger en hoger, tot ze zelfs met de sterkste verrekijker niet meer te zien zijn. Waarschijnlijk blijven ze op die hoogte de hele nacht zweven en zijn 's morgens vroeg weer op hun nestplaats aanwezig.

Een naamgenoot van de gierzwaluw is de nachtzwaluw of geitenmelker. Ook een bijzondere vogel.

De beste gelegenheid om met hem kennis te maken is een wandeling door een droge streek met verspreide boomgroei (de duinen bijvoorbeeld) op een zwoele zomeravond. Want de nachtzwaluw is, ofschoon je hem overdag ook wel eens ziet, evenals de uil, een nachtvogel. Met deze heeft hij ook de geruisloze vlucht gemeen, door de dikke laag donsveren. Je zou hem dus niet gemakkelijk in de schemering ontdekken, als hij niet die karakteristieke ratelzang had. Als je zo in de rustige avond voortwandelt en de duisternis alles met een donker waas gaat bedekken, verneem je plotseling een vreemd geluid. Het is alsof er ergens in het veld een wekkertje in twee toonhoogten begint af te lopen. Nu eens is het ver, dan weer dichterbij, en soms schijnt het overal vandaan te komen. „Errrrorrerrrr" klinkt het maar. Dat is de nachtzwaluw, die zijn jacht op kevers en nachtvlinders gaat beginnen.

Vliegende nachtzwaluw.

Op het geluid afgaande, ontdek je de rare muzikant wel. Een valkachtige verschijning, met spitse vleugels en lange staart. Het is een goede vlieger; hij zal je heel wat kunststukjes vertonen.

Naast het geratel kan de nachtzwaluw nog andere geluiden voortbrengen; die moet je echter zelf ontdekken.

Veel zorgen voor zijn nest heeft hij niet. De twee witte, zacht gevlekte eieren legt hij op de grond, zonder zelfs maar een kuiltje te draaien. Een voordeel hiervan is, dat hij, als de plek hem niet meer bevalt, de eieren of de jongen zonder bezwaar een eindje kan verplaatsen. Dat doet hij dan ook wel.

De dag brengt de geitenmelker door op een boomtak of gewoon op de grond, waar hij door zijn buitengewoon goede schutkleur in het geheel niet wordt opgemerkt. In het verenpak komt namelijk geen enkele opvallende kleur voor. Het wijfje heeft niets dan donkere, lichtbruine en asgrauwe veren, die er voor zorgen, dat de vogel met de takkenrommel op de grond één geheel lijkt. Alleen het mannetje heeft enkele witte vlekken. Zo kun je weer zien, dat alles in de natuur aangepast is aan de levensgewoonten. *P. D.*

WAT ZEGT MIJN NAAM?

Er bestaat — aldus vervolgde meester Dierx zijn bespreking over de familienamen — nog een groep namen op ing en zijn verschillende nevenvormen, die wel op vadersnamen lijken, maar niet van mansvoornamen zijn afgeleid. Het zijn zogenaamde oneigenlijke vadersnamen; ze komen van woorden, welke een beroep, een bedrijf of een ambt aanduiden. Veel van dergelijke namen zal men niet ontmoeten, maar enkele komen we toch wel eens tegen, bijvoorbeeld Jagerink — zoon van de jager, Meestringa — zoon van de meester, Vogeding — nakomeling van de voogd. Verder hebben we onder meer: Beckering van bakker; Greving en Grevinga van graaf; Borchgrevink van borchgreve, burggraaf; Grutterink van grutter; Maaldrink van maalder, molenaar; Rigterink van rigter, rechter; Meyering van meyer; Vissering van visser; Weeveringh en Weverink, van wever; voor het Vlaamse taalgebied, Neirynck van neier, naaier, dat kleermaker betekent.

ACHTERNAMEN

De familienamen Smeding, Smedink en Smedinga zijn van smid afkomstig en willen dus zeggen: zoon, afstammeling, nakomeling van die smid. Dit smid gaf tot tal van geslachtsnamen aanleiding, niet slechts in de eenvoudige vormen van Smid, Smit, Smith, Schmidt, Schmitt, de Smet, de Smedt, Smets, enzovoort, maar ook als oneigenlijke vadersnaam.

Behalve de reeds genoemde Smeding, Smedink en Smedinga vinden we ook nog de samengetrokken vormen Schmeink (Schmedink), Sminia (Smidinga), Smeenk (Smedink), Smink (Smidink). Aan het verkleinwoord Smedeke hebben we de geslachtsnamen Smedeking en Smeeking te danken.

Zo zien jullie, kinderen, dat sommige vrij onduidelijke familienamen, als men de oorsprong maar kent, geen geheimen meer bezitten. Sommige ing-namen zijn in de loop der tijden — het zal wel in de zeventiende eeuw geweest zijn — in vorm verlatijnst door er ius achter te voegen. Zo kennen we onder andere nog Hardingius en Reddingius. Ook Grevinchovius kunnen we er onder rekenen, want de naam is afkomstig van Grevinc-hof, hoeve van de graaf.

UIT HET LEVEN ONZER VOOROUDERS

CLEYN PATERKE

Op 25 Augustus 1573 verscheen Anthonie van Tambergen, luitenant van Bossu, met een grote krijgsmacht in Waterland en Sonoy, die toen gouverneur was van Waterland, liet enkele plaatsen, waaronder Ilpendam en Monnikendam, in staat van verdediging brengen. Tambergen drong maar steeds verder door en nadat hij zich ook meester had gemaakt van Landsmeer en de Ilp, achtte hij het nodig ook wat Spanjaarden te legeren op Watergang, dat nog geen bezetting kende. Die bezetting moest overgebracht worden te water en daartoe dwong hij een onbetekenend boertje, dat opdracht kreeg achtereenvolgens enige manschappen over te varen met zijn schuitje. Dat boertje was Cleyn Paterke.

Volgeladen stak het schuitje van wal, kwam na enige tijd leeg terug en voer met een nieuwe levende lading heen. Maar...... op Watergang was niettemin nooit een Spanjaard te zien. Wat deed Paterke? Midden in de sloot deed Cleyn zijn toch al zwaarbeladen schuitje schommelen, zodat het kantelde en omsloeg en de zwaar geharnaste Spanjaarden een duik namen en niet meer bovenkwamen. Maar Cleyn Paterke, die een flinke zwemmer was en geen harnas droeg, bereikte de oever, keerde zijn bootje weer om en ging naar Tambergen terug om een nieuwe vracht soldaten op te laden.

Zo ontpopte zich dat boertje als een verzetsstrijder van eerste rang. Hij liet zijn vijanden omkomen in een boerse hinderlaag, een zijsloot van de dorre Ilp, waar het rietbos van ranke halmen en donzen pluimen zo geheimzinnig kon ruisen, een zijsloot, die nog lang de naam heeft behouden van Patersloot.

BAS en BES

IN DE BIOSCOOP

DE VOLGENDE DAGEN BEZOCHT MARY COR TELKENS WEER EN SPOEDIG WAREN ZE DE BESTE VRIENDEN! ZE VERTELDE COR LEUKE VERHAALTJES TOT HIJ IN SLAAP VIEL

OP DAT OGENBLIK GING DE DEUR OPEN EN DE HUISHOUDSTER, MEVROUW MEDLOK, TRAD BINNEN, GEVOLGD DOOR DOKTER GRILSTEEN EN DOKTER FORT.

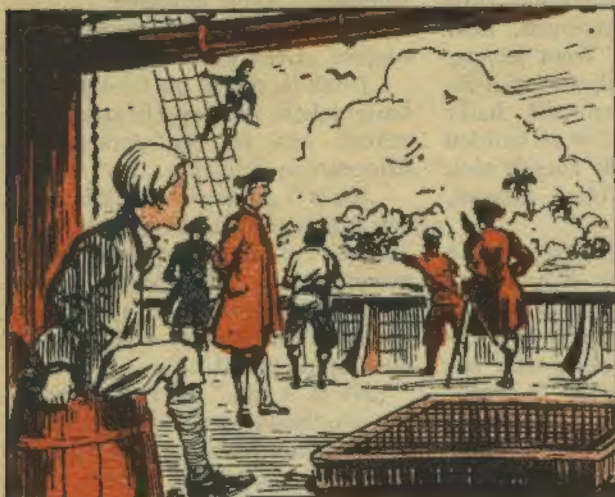

"SCHATEILAND"

NAAR DE AVONTURENROMAN
VAN R. L. STEVENSON

Jim Hafkens had een kaart gevonden, waarop stond aangegeven, waar de beruchte zeeschuimer Flint voor hij stierf zijn buit begraven had. De landheer van Jim's dorp, mijnheer Trelan, had het schip Hispania uitgerust om de schat te zoeken en hij had zijn vriend, dokter Lievers, meegenomen. Jim deed dienst als scheepsjongen. Toen de Hispania het Schateiland naderde, luisterde Jim de kok, Lange Jan Zilver, die maar één been had, af, terwijl deze een makker trachtte over te halen om mee te doen aan een complot, als de schat aan boord zou zijn. Trelan, dokter Lievers en kapitein Smoller zouden dan vermoord worden. De meeste leden van de bemanning zouden meedoen aan het verraad.

5. Jim kromp ineen van schrik, toen Lange Jan zijn maat vroeg een appel voor hem uit de ton te pakken, maar de man antwoordde: „Laten we liever een borrel nemen." Op dat ogenblik werd uit het kraaiennest geroepen: „Land in zicht!" Iedereen haastte zich naar de reling en Jim zag kans ongemerkt uit de ton te kruipen. Schateiland doemde uit zee op. Jim klampte de dokter aan en zei rustig: „Dokter, vraag de kapitein en mijnheer Trelan in de kajuit te komen. Ik heb ernstig nieuws."

6. In de kajuit vertelde Jim wat hij gehoord had. De landheer stond verbluft; hij had gedacht, dat Lange Jan een zeer geschikte kerel was. Ze wisten, dat ze slechts op een drietal betrouwbare mensen konden rekenen: de eigen bedienden van Trelan. Er werd besloten, voorlopig Lange Jan niet te laten merken, dat ze van het complot op de hoogte waren. — Later zei de kapitein, dat allen van boord zouden gaan. Deden zij dat, dan kon de partij van Trelan het schip in staat van verdediging brengen.

7. Maar Lange Jan was sluw genoeg om zes van zijn handlangers aan boord te laten. Jim besloot mee aan land te gaan, in de hoop verdere inlichtingen op te doen. Hij wist in de nabijheid van Lange Jan te komen, die een matroos, Tom genaamd, waarschuwde, omdat hij weigerde met de muiters mee te doen. Opeens hoorden ze een schreeuw. „Dat zal Allan zijn," merkte Lange Jan boosaardig op. „Je hebt zeker Allan laten vermoorden!" zei Tom.

8. „Vermoord mij ook maar, als je kunt; ik tart je!" vervolgde de dappere Tom en hij stapte rustig weg. Lange Jan greep een tak en wierp zijn kruk met zulk een kracht naar hem toe, dat Tom struikelde. Hinkend als een aap had de bruut hem in een oogwenk bereikt en stompte hem neer. Dan blies hij op een fluitje om zijn trawanten te waarschuwen. Jim wist nu, dat zij twee eerlijke mannen vermoord hadden. Als men hem vond, zou hij dan de volgende zijn?

Berta Hagens was een meisje, dat heel wat goede eigenschappen bezat. Ze was braaf en eerlijk, ijverig en gedienstig en kon netjes werken. Daarom waren de baas en de vrouw uit „de Kroon", een klein hotel in een dorp, ongeveer een uur van de stad M., waar ze, kort nadat ze de school verlaten had, in dienst was gegaan, heel tevreden over haar. Maar wat hun minder beviel, was Berta's nieuwsgierigheid. Ze hield er van, aan de deur te staan luisteren, in kasten en laden te snuffelen en brieven te lezen. Mevrouw had haar daarbij al enkele keren betrapt. Berta was dan telkens zeer beschaamd geweest en had beterschap beloofd. Maar die beterschap had nooit lang geduurd.

Op een Zaterdagmiddag kwamen twee jonge heren in „de Kroon" en vroegen of ze hier een nacht konden logeren. Er werd hun een kamer aangewezen, waarin ze zich, na wat gebruikt te hebben, terugtrokken.

De twee heren hadden terstond Berta's nieuwsgierigheid opgewekt. De gasten, die in „de Kroon" kwa-

EEN MEISJE DAT TWEE MISDADIGERS

men, waren meestal váste klanten, gewoonlijk handelsreizigers. Maar dit waren vreemden. Daarbij was het haar opgevallen, dat ze twee grote koffers bij zich hadden. Wat zouden dat toch voor lui zijn, wat kwamen ze hier doen en wat zat er in die grote koffers....?

Wat later kwam ze voorbij de kamer van de twee heren en hoorde daar binnen luid praten. Er was niemand in de nabijheid; de baas was beneden in het café en de vrouw was in de keuken. Een mooie gelegenheid om eens te luisteren....

„Frans," hoorde ze zeggen, „ik heb een prachtplan. Als dat lukt, zijn we voor lang onder de pannen. Ik ben te weten gekomen, dat de notaris hier op het ogenblik enige duizenden guldens in huis heeft. Ik ken de inrichting van 't huis en weet waar de brandkast staat. Als we vannacht inbreken, zullen we gemakkelijk klaar komen."

„Ik vind het best, Willem," klonk het antwoord. „Maar dan moet je niet proberen te doen, zoals je gedaan hebt, toen we bij die juwelier hebben ingebroken en jij het grootste deel van de buit gehouden hebt."

„Dat lieg je," zei de eerste spreker weer. „Ik heb je altijd gegeven, wat je toekwam. Maar jij bent een bedrieger. Voor hoeveel duizend gulden heb je me te kort gedaan, toen we die rijke rentenier hebben opgelicht?"

„Durf je nog wat te zeggen?" hervatte de ander. „Om een ander vuile zaakjes te laten opknappen, daar ben je altijd op uit. Weet je nog, dat je me die bankbiljetten liet inwisselen, die jij gemaakt had? 't Scheelde toen niets, of ze hadden me gesnapt; maar jij zorgde wel, dat je buiten schot bleef, lafaard, die je bent."

Berta had genoeg gehoord. Ze beefde over haar hele lichaam en meende, dat ze zou neervallen. Maar gelukkig kon ze zich nog inhouden en liep nu haastig naar beneden om haar meester te waarschuwen, die toevallig juist met de dorpsveldwachter aan een glas bier zat.

Doodsbleek en geheel ontdaan vertelde ze, wat ze zoëven gehoord had.

„Wat denk je daarvan, veldwachter?" vroeg de hotelhouder.

„Wat ik er van denk? Dat Berta daar een paar schurken heeft afgeluisterd, die heel wat misdaden op hun geweten hebben. Nu hebben ze zeker ruzie gekregen, zoals dat dikwijls onder die heren gebeurt. Wie weet, wat er nog aan het licht komt, als ze gearresteerd zijn en aan het praten raken. Gelukkig, dat ik juist hier ben. Nu kan ik onmiddellijk optreden. Maar eerst moeten we toch even overleggen."

Dit gebeurde en nu werd besloten de booswichten gevangen te nemen, in het hok onder het raadhuis op te sluiten en daarna bericht te zenden aan de officier van justitie. De veldwachter had gaarne, dat de hotelhouder hem een handje hielp en deze was daartoe dadelijk bereid. Voor alle zekerheid (men kon immers niet weten!) werd er ook nog een knecht bij gehaald, een potige jongen, die plezier in zo'n avontuurtje had. Toevallig had de veldwachter zijn dienstrevolver bij zich; de hotelhouder had nog een oud pistool, dat al jaren onbruikbaar was, maar nu nog dienst kon doen om de schurken ontzag in te boezemen en de knecht wapende zich met een stevige knuppel.

Toen ze bij de kamer waren, hoorden ze daarbinnen luid en driftig praten, terwijl met de vuist op de tafel geslagen werd.

„Stil...." fluisterde de veldwachter. „Even luisteren...."

„Zwijg, zeg ik je!" werd er geroepen. „Geen woord meer, of...."

„Denk je, dat ik me door jou laat bangmaken, laffe opschepper? Een schurk ben je, een gemene bedrieger, een oplichter....!"

„Nu is 't genoeg!" klonk het met een door woede half verstikte stem. „Hier....!" Een stoel werd omvergeworpen.... gesmoorde kreten werden uitgestoten.... er werd gevochten.... iemand viel met een bons op de grond....

„Nu is 't tijd," zei de veldwachter. Vastbesloten duwde hij de deur open en trad binnen, op de voet gevolgd door zijn beide helpers.

„In naam van de wet neem ik jullie gevangen," zei de veldwachter.

„Maar eerst zouden we toch graag weten, waarom," zei een van de twee.

„Waarom....? Omdat je te hard gepraat hebt. Nu begrijp je 't zeker wel. En anders zul je 't later wel horen."

De twee misdadigers, die intussen weer waren opgekrabbeld, barstten uit in een schaterend gelach. „Nee maar, die is goed," zei de een, toen hij wat tot bedaren gekomen was, „men heeft ons afgeluisterd en nu houdt men ons voor een paar gevaarlijke schurken! Wat een bak! Wat een bak!" En hij begon opnieuw te lachen, dat hij schaterde.

„Houd nu maar op met dat gelach," zei de veldwachter, „en vertel, wat dit allemaal te betekenen heeft."

„Nu, luister dan. We zijn leden van de toneelvereniging „Vriendschap is ons doel" te B. en moeten morgenavond meespelen in de Gezellenvereniging te M. In deze koffers zijn kleren en wat we verder nodig hebben. Nu wilden we onze

beloofd," zei mevrouw, „maar telkens is het weer hetzelfde. 't Moest nu maar eens voorgoed uit zijn. 't Blijft, zoals ik gezegd heb. Ik heb nu lang genoeg geduld gehad."

Maar nu nam de toneelspeler, die daar straks gesproken had, 't woord. „Mevrouw," zei hij, „het zou ons vreselijk spijten, als het meisje om deze zaak weg moest. Ze heeft het in elk geval goed gemeend en nu een flinke les gehad."

„Nu, voor deze keer dan nog," zei mevrouw. „Maar dan mag 't ook niet meer gebeuren."

Dat beloofde Berta plechtig en we hopen, dat ze woord zal houden.

„Hoera! Nu is de zaak in orde!" riep de eerste toneelspeler, „En daar de naam van onze vereniging is „Vriendschap is ons doel," stel ik voor ter ere van die goede afloop samen een glas te drinken. Ik trakteer. Jullie hebben je allemaal zo goed geweerd, dat je wel wat verdiend hebt!"

Dat vonden ze natuurlijk allemaal goed.

Wat later zaten zé gezellig bij elkaar en de twee toneelspelers bleken een paar aardige, vrolijke jongens te zijn.

En toen ze de volgende dag als de beste vrienden vertrokken, beloofden ze, binnenkort te zullen terugkomen. Want het was hun in „de Kroon" uitstekend bevallen.

J. Toebosch

ONTDEKTE

rollen nog eens repeteren en daar het hier rustiger is dan in de stad, wilden we hier logeren. Zie zo, nu weet je alles."

Daar stonden nu de drie helden, de veldwachter met zijn dienstrevolver, de kastelein met het oude pistool en de knecht met zijn knuppel. Intussen waren ook de drie vrouwen binnengekomen, mevrouw gewapend met een bezem, de keukenmeid met een kolenschop en Berta met een pook. En in het midden met lachende gezichten de twee jonge heren. Het was een groep, waard, dat er een foto van genomen werd.

Mevrouw was de eerste, die sprak. „Daar heb je 't nou, Berta," zei ze. „Hoe dikwijls heb ik je niet verboden aan de deuren te staan luisteren. Maar nu heeft het me lang genoeg geduurd. Op het eind van de maand kun je vertrekken."

Berta begon te huilen, smeekte te mogen blijven, omdat haar moeder haar loon niet missen kon en beloofde, dat ze het niet meer zou doen.

„Dat heb je al wel twintig keer

„Ik ben 't met mijn collega volkomen eens," zei de andere toneelspeler, „en verzoek u dus vriendelijk het nog eens door de vingers te zien."

„Ja, ja, dat zou ik maar doen," zei de veldwachter gemoedelijk, „te meer daar Berta altijd goed haar best doet. Maar dat weet mevrouw ook wel."

„Nu, vrouw," zei de hotelhouder, „wat dunkt je, zou je het nog maar eens zo laten?"

De kleine knutselaar

ONZE MALLEMOLEN

Een kleine molen voor de kleine poppen. Kost zo goed als niets, want er komt in hoofdzaak alleen wat karton en draad aan te pas.

Het is een draaimolen met loshangende, zogenaamd zwevende bakjes en het hele stel wordt via een kleine schijf rondgedraaid met de hand.

Ziehier de constructie van dit gevalletje.

Neem een flink stuk stevig wit karton en ongeveer vier meter dun (metaal)draad, verdeeld in stukjes van 30 cm lengte. Dan heb je nodig een plankje van een halve meter lengte, een stukje rondhout en een stuk bezemsteel van 19 cm lengte.

Nu maar aan het werk.

Het moeilijkste deel is het dak en de kolom waarop het dak rust. Maar jullie zijn knutselaars om de moeilijkheden te overwinnen. En trouwens, waarvoor heb je een vader en/of een grote broer?

Neem een vast punt in het midden van je stuk karton, steek er een punaise in en maak aan die punaise een touwtje vast van 22 cm lengte. Aan het eind van dat touwtje heb je een lusje gemaakt en daar steek je een potlood door. Trek nu met dit touwtje een grote cirkel.

Teken op de rand van die cirkel (fig. 1) twaalf centimeter af en verbind de uiteinden met het midden. Dit driehoekige vak moet je dan uitknippen. (Het is het gestreepte gedeelte van fig. 2.) Bij het wegknippen laten we een klein randje over voor het samenplakken der randen.

Nu delen we de rest van de cirkel, met een opening van 10.4 cm in zes gelijke stukken. In die delen komen de nietjes en daaraan de zwevende bakjes.

De opstaande dakrand maken we als volgt. Trek van hetzelfde middelpunt uit een cirkel met een straal

van 24 cm. De snijpunten van deze cirkel met de verbindingslijnen van de eerste cirkel markeren we door drie kleine lijntjes (fig. 1a). We knippen uit langs de schuine a-lijntjes en zo krijgen we de dakrand vanzelf.

Nu de kleine dakkegel op het dak.

Hiervoor tekenen we op het dak twee kleinere cirkels van respectievelijk 12 centimeter en 8.8 centimeter, zodat we later weten waar we de kegel moeten vastplakken.

Aan de onderkant van het dak trekken we nu ook een cirkel van 8.8 centimeter en daarmee weten we waar we de middenzuil moeten vastmaken. Uit het midden knippen we een stuk ter breedte van onze bezemstok (fig. 2).

De kegel (fig. 2c), die boven op het dak komt, is licht te maken. Hiervoor trekken we een cirkel van 11 cm met toegift van 1 cm voor de plakranden. Op de rand tekenen we 6 cm af. We knippen dat stuk uit (naar het middelpunt toe) en plakken de randen aan elkaar vast.

De middenzuil (fig. 2d) is ook niet moeilijk te maken. Zie hiervoor fig. 4.

Knip een stuk karton in deze vorm en teken er de boven- en benedenrand goed op af. Denk om de plakrand aan een der uiteinden.

De grootste opening is de bovenkant. Vastplakken aan de onderkant van het dak op de plaats, aangegeven door de cirkel van 8.8 centimeter. Zorg bij het vastplakken van de zuil, dat de bovenopening ook niet groter of kleiner is.

Nu de bodem, waarop ook de onderkant van de zuil is vastgeplakt. De straal van de cirkel is hier 20 cm en van die bodem maken we een zeshoek, door de straal van de cirkel zesmaal af te meten op de omtrek van de cirkel en de snijpunten te verbinden.

Het aandrijfrad (E) maken we ook uit karton, evenals het rad, dat we aan de onderkant van de bodem vastkleven (fig. 2E).

Dat rad bestaat uit drie op elkaar geplakte schijven van karton. Het hoofdrad heeft een doorsnee van 5 cm, het andere van 4 cm. Op het rad zetten we een klosje vast.

De spil van de molen, onze bezemsteel, timmeren we goed vast op een bodemplank. De kartonnen molen wordt er overheen gestulpt (zie tekening 2).

Bakjes vormen we van licht karton of papier (fig. 3) Ze hangen aan dunne metaaldraadjes aan het dak. In plaats van metaaldraad is gewoon draad natuurlijk ook goed. Maar ze moeten vrij los bevestigd worden om goed te kunnen uitzwieren bij het draaien.

Hoofdzaak is alles goed te laten drogen. Vervolgens netjes kleuren.

SCHADUW-BEELD

Alles wat zwart is op de tekening moet je wegknippen en je houdt voor het overgebleven gedeelte een brandende kaars of een zaklantaarn. De schaduw, die dan ontstaat, laat je op een wit scherm of op een witte muur vallen.

Verzin nu maar eens zelf andere soortgelijke voorbeelden.

VRUCHTENSCHAALTJE

Gemakkelijk te maken en niet duur.

De bodem bestaat uit twee achthoekige plankjes en de rand uit acht kleinere plankjes van 7½ cm hoog.

De bodemplanken maak je als volgt:

Trek twee cirkels (zie fig. 1). Deel beide cirkels in acht gelijke stukken. Verbind de snijpunten met elkaar en je hebt de zijkanten van de plankjes.

Beide plankjes spijker je of lijm je op elkaar (fig. 2). En op de hoekpunten boor je telkens twee gaatjes. Zie fig. 1 en 2 (stippellijnen).

Fig. 3 geeft het model aan van de acht plankjes, die de opstaande kanten van de fruitschaal moeten vormen. De onderste kant van die plankjes moet precies de lengte hebben van de kanten van het bovenste bodemplankje.

Voordat je beide bodemplankjes aan elkaar timmert, zaag je of schuur je de kanten van het bovenste plankje een tikje schuin (zie fig. 2). Hoe je de acht zijstukjes met elkaar verbinden moet, toont fig. 4.

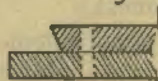

Fig 2

Fig 4

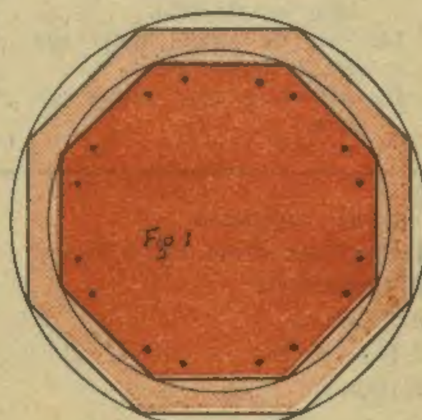
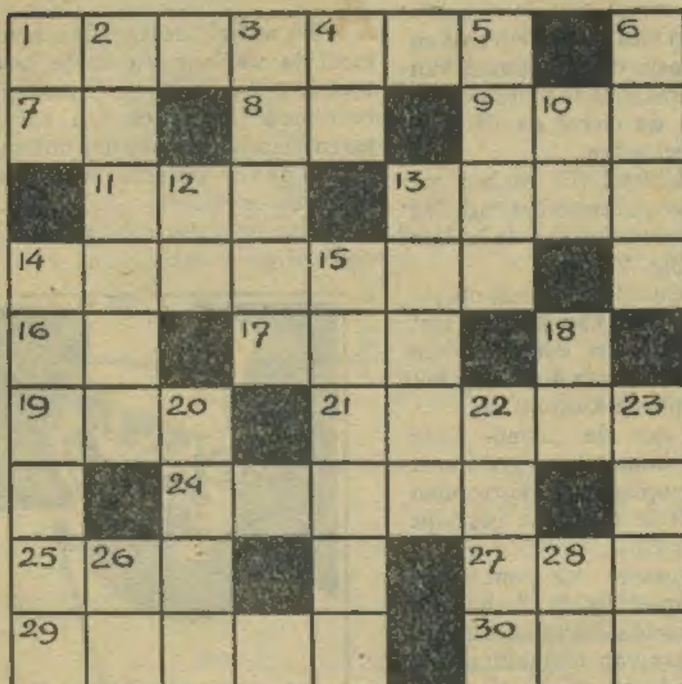

Fig 1

Fig 3

WIE PUZZELT ER MEE?

KRUISWOORDPUZZLE

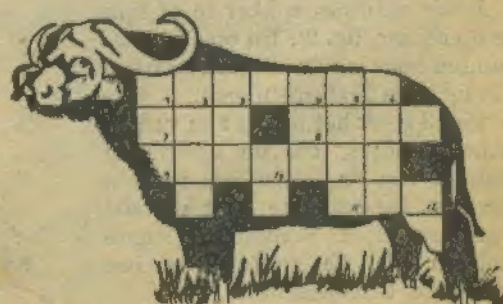
Van links naar rechts:

1. Een zwaar dier met een slurf.
7. Een familielid.
8. Ik ben, jij bent, maar hij..?
9. Een knaagdier.
11. Vragend voornaamwoord.
13. Is een verharding of verdikking van de huid.
14. Niet de eerste, maar een die achteraan komt.
16. Afkorting van: onder andere.
17. Een groente, die meestal rauw wordt gegeten.
19. Legt eieren.
21. Draagt een uniform. Hij zet je wel eens op de bon.
24. Een reeks woorden naast elkaar. Bij een dictee hoor je wel eens: punt, nieuwe....,
25. Honderd vierkante meter.
27. Komt in veel sprookjes voor. Soort tovergodin.
29. Het tegenovergestelde van vroeger.
30. De arm van een boom.

Van boven naar beneden:

1. Is niet onder.
2. Een ander woord voor veel drukte, spektakel.
3. Heeft twee wielen.
4. Is wat er na verbranding overblijft.
5. Je zet er je voeten op als je een trap op of af loopt.
6. Een jongensnaam; de laatste letter is dezelfde als de eerste.
10. Een ander woord voor reeds.
12. Zegt de ezel.
13. Een ander woord voor verdieping (van een huis).
14. Een heel grote kamer. Soort vergaderplaats.
15. De man, bij wie je moeder vlees koopt.
18. Een ander woord voor plus.
20. Een ander woord voor plezier: op een feestje heb je soms veel ....
22. Vis, die je uitgesneden op je boterham krijgt. Met een D ervoor is het een grote stad in Zuid-Holland.
23. Als je honger hebt, dan heb je.... in eten.
26. Deel van de mast.
28. Afkorting van: en andere.

KAFFERBUFFEL-PUZZLE

Van links naar rechts:

1 Oersterke dieren. Soort bisons.
7 Vlaktemaat.
8 Klank.
9 Hele series.
11 Halt.

Van boven naar beneden:

1 Erg.
2 Bestaan uit zestig minuten.
3 Kom je vaak tegen in een sprookje.
4 Is een tekening, die met een bepaalde naald wordt gemaakt.
5 Meisjesnaam.
6 Is een zeestraat tussen het eiland Seeland en Zweden.
10 Is een vogel, maar ook een losplaats voor schepen.
12 Kant en klaar. Heb jij je sommen al..?

EEN KLEINE KRUISWOORDPUZZLE

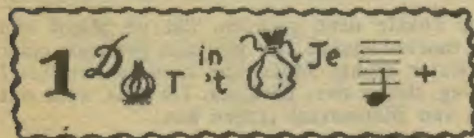
Van links naar rechts:

1 Groente die meestal rauw wordt gegeten.
4 Een stuk doek.
6 Een zuster van je moeder of van je vader.
8 Niet diep.
9 Diertjes, die je maar niet moet aanraken als je ze tegenkomt, want ze kunnen lelijk steken.
11 Sla hem maar gerust, het doet hem geen pijn en dan draait hij mooi rond.

Van boven naar beneden:

1 Je zit er op.
2 Niet kort.
3 Niet dezelfde.
4 Schoenmaker, blijf bij je .....
5 Vader.
7 Woning voor duiven.
10 Een oude maat. Niet zo lang als een meter.

ONZE SPREEKWOORDENREBUS

VERBINDINGSPUZZLE

pap	aam
trap	ver
ham	gram
damp	eer
top	laan
spa	rol
tel	ter
schar	en
ver	ring
kalk	aal
bar	as
oor	ster
pe	bord
band	steen
dra	ler
kap	en
stof	eel

Door tussenvoeging van één letter kunnen de woorden uit de eerste rij met die van de tweede rij tot één woord worden verbonden. *De gebruikte verbindingsletters vormen een zegswijze.* De woorden van de eerste rij staan in de juiste volgorde; die van de tweede niet.

OPLOSSINGEN VAN DE PUZZLES UIT ONS VORIG NUMMER

Spreekwoordenrebus

EEN DUBBELTJE OP ZIJN KANT

Hebben jullie wel eens geprobeerd een dubbeltje op zijn kant te zetten? En zijn jullie daarin geslaagd? Natuurlijk niet; het is bijna onmogelijk. Het dubbeltje zal altijd weer omrollen. Wanneer men dan ook van een zaak zegt, dat het een dubbeltje op zijn kant is, dan wil men daarmee te kennen geven, dat er vrijwel geen kans is, dat men die zaak tot een goed einde brengt.

BERENPUZZLE

		B	A	S					
		E	L	K	E	E	N		
	E	R		I	N	G	E		
E	D	I	K		T		S		
V	E	N		E	E	L	T		
A				D	R				
				E	S			P	O
				L				A	R
									E
									N

HOE MOET HIJ GAAN?

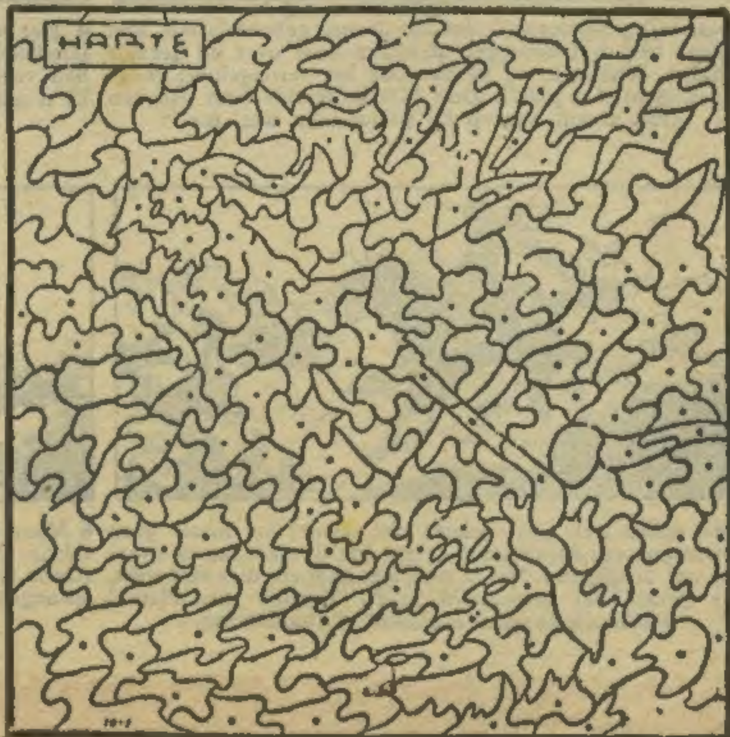
KRUISWOORDPUZZLE

M	A	T		M	O	E		P
O	V	E	R		O	R	D	E
T	O	L		T	R	A	A	N
	N		O	S		A	N	
A	D	A	M		K	N	I	E
A		R	A	A	R		E	I
R				S		E	L	K
D					U	E		E
E					K	R	U	L

UIT WELK BOEK IS DAT?
„Afke's Tiental" door N. van Hichtum. En:
„De baard van Daantje" door Leonard Roggeveen.

VOOR DE TEKENAARS

Hier zien jullie een warboel van lijnen en puntjes. Maar het lijkt alleen maar een warboel. Maak met een potlood maar eens alle vakjes, waarin een puntje staat, zwart en je zult eens zien wat voor een leuk tekeningetje er dan te voorschijn komt.

HAMID de dappere SJEIK

1 „Ik heb juist slecht nieuws ontvangen, sjeik," zei de radio-telegrafist op een van de buitenposten van de onafzienbare woestijn. „Er is een vliegtuig neergestort bij het oerwoud, juist op de rand van het ravijn van El Kebir. Verdere mededelingen ontbreken nog."

2 Het bleek al spoedig, dat het betrokken vliegtuig slechts één inzittende had, de piloot, een Engelsman. Spoedige hulp kon dringend nodig zijn, vooral als de man gewond was, en daarom besteeg de jonge sjeik zijn paard. Enkele soldaten volgden hem in een jeep.

3 Daar hij op Manestraal niet aan de weg gebonden was, kon de sjeik heel wat omwegen afsnijden door over de heuvels te rijden. Weldra kreeg hij dan ook het verongelukte vliegtuig in zicht. De piloot, Dick Harris, wuifde hem van een grote steen, waarop hij geklommen was, toe.

4 Het was reeds enkele uren geleden, dat de piloot een noodlanding had moeten maken; hij was niet gewond, maar had voedsel en water nodig. Maar hoe hem te bereiken? Er is maar één weg, dwars over de kloof. De sjeik weet wat hij van Manestraal vragen kan.

5 Het paard stelt zijn meester niet teleur; het maakt geen fout en met een fiere sprong brengt het de sjeik aan de overkant van de afgrond. Het is alsof het dappere dier zelf weet, welk gevaar het getrotseerd heeft. Tegelijk met Hamid slaakt ook de piloot een zucht van verlichting.

6 Maar zijn voldoening maakt weldra plaats voor dodelijke schrik, als hij uit het dichtbije oerwoud een schaduw te voorschijn ziet komen. 't Is een luipaard, die thans met grote sprongen op de vliegenier af komt. „Ik moet mijn revolver hebben," hijgt Dick in doodsangst.